

SXEDIO.E43

ΠΕΡΙΟΔΟΣ **1914-1923**.Η ΒΡΕΤΑΝΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΕΝΩ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΣΤΑΔΙΟ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑΤΑ. Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΤΑΙ. Η ΚΥΠΡΟΣ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ ΣΕ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΥΣ

Κατά την περίοδο **1914-1923** οι εξελίξεις στην Κύπρο, αλλά και διεθνώς εξελίχθηκαν ραγδαία.

Στα μέσα της δεκαετίας του **1910** με τα σύννεφα ενός ευρύτερου πολέμου να πυκνώνουν, η Βρετανία ζήτησε από τον πρωθυπουργό Ελλάδας Ελευθέριο Βενιζέλο να της παραχωρήσει δικαιώματα χρήσης του λιμανιού του Αργοστολίου στην Κεφαλονιά, με αντάλλαγμα την παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα.

Στις **9 Ιουνίου 1914** ο υπουργός των Αποικιών απαντώντας σε ένα υπόμνημα των Κυπρίων προσφέρθηκε να αυξήσει τον αριθμό των Ελλήνων βουλευτών, κατά δύο έδρες στο διαμέρισμα Λευκωσίας-Κερύνειας, με τον όρο ότι θα αυξάνονταν κατά δύο και τα επίσημα μέλη που διόριζε η Βρετανική Κυβέρνηση.

Τον Αύγουστο του ίδιου χρόνου ξέσπασε ο πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος με την Τουρκία να τάσσεται στο πλευρό των Αυστρογερμανών, αντιπάλων της Βρετανίας, η οποία βρήκε την ευκαιρία και προσάρτησε την Κύπρο στο βρετανικό Στέμμα (**5 Νοεμβρίου 1914**) κι έτσι τερματίζονταν μια για πάντα τα οποιαδήποτε δικαιώματα της Τουρκίας στην Κύπρο.

Η προσάρτηση της Κύπρου στην Αγγλία είχε σαν αποτέλεσμα να ναυαγήσει το θέμα της παραχώρησης της Κύπρου στην Ελλάδα- προσωρινά τουλάχιστον.

Όμως η Βρετανία επανήλθε το **1915** μετά την είσοδο της Τουρκίας στο πλευρό των Αυστρογερμανών.

Η προσφορά για παραχώρηση της Κύπρου έγινε στην Ελλάδα με αντάλλαγμα τώρα να εγκαταλείψει η Ελλάδα την ουδετερότητά της και να μπει στον πόλεμο στο πλευρό των συμμάχων της ANTANT, δηλαδή της Ρωσίας, της Αγγλίας και της Γαλλίας και αργότερα και της Ιταλίας και να βοηθήσει τη Σερβία.

Η ανησυχία της ANTANT ήταν ο κίνδυνος συντριβής της Σερβίας που αν συνέβαινε κάτι τέτοιο οι απώλειες θα ήταν πολύ μεγάλες. Γι' αυτό η Αγγλία πρότεινε την Κύπρο στην Ελλάδα με τον όρο να έμπαινε στον πόλεμο και να βοηθούσε τη Σερβία.

Η Κυβέρνηση Ζαΐμη που διαδέχθηκε στις **5** Οκτωβρίου **1915** τον Ελευθεριο Βενιζέλο, ο οποίος πιέστηκε από το Βασιλιά να παραιτηθεί, αρνείτο να μπει στον πόλεμο γιατί ο βασιλιάς Κωνσταντίνος έθετε τις σχέσεις του με τη Γερμανία πάνω από κάθε άλλο θέμα.

Η προσφορά της Κύπρου συνδυαζόταν και με άλλες υποσχέσεις στην Ελλάδα, με καθαρά εδαφικά ωφέλη και ικανοποιούσε σε μεγάλο βαθμό το όνειρο του Ελευθέριου Βενιζέλου που ονειρευόταν τη Μεγάλη Ελλάδα των πέντε Ηπείρων και των πέντε θαλασσών.

Ο Βενιζέλος, παρόλον ότι δεν ήταν στην Κυβέρνηση σαν το πληροφορήθηκε, ήθελε, όπως είπε στους Αγγλους, μια εντυπωσιακή ανακοίνωση της προσφοράς.

Το θέμα της ένωσης συγκλόνιζε τους Κυπρίους οι οποίοι χαιρέτισαν την προσφορά της Βρετανίας ως αναγνώριση των πόθων τους.

Όμως η απόρριψη της προσφοράς για Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα είχε τις σοβαρές συνέπειες της στην Κύπρο, όπου άρχισαν πλέον να διαχωρίζονται οι Κύπριοι σε Βενιζελικούς και Βασιλικούς.

Ετσι ενώ τα κόμματα των Κυρηνειακών και των Κιτιακών που είχαν εξασθενήσει και ουσιαστικά είχαν διαλυθεί, μετά την επίλυση του Αρχιεπισκοπικού ζητήματος, στις αρχές της δεκαετίας του **1910**, δυο άλλα κόμματα ή κομματικές παρατάξεις με τους Βασιλικούς και τους Βενιζελικούς άρχισαν να σχηματίζονται, όπως ακριβώς συνέβαινε και στην Ελλάδα.

Ο Χαράλαμπος Παπαδόπουλος που έζησε αυτή την περίοδο προσθέτει σε μελέτη του για την Ιστορία των πολιτικών κομμάτων που δημοσίευσε στο περιοδικό "Καιροί της Κύπρου" (τεύχος **46** του **1959**):

"Μετά την διευθέτησιν του αρχιεπισκοπικού

ζητήματος νέον ζήτημα διήρесе τους Κυπρίους εις δύο μερίδας. Οτε ο βασιλεύς Κωνσταντίνος απέπεμψε τον μεγαλεπήβολον πρωθυπουργόν του Ελευθέριον Βενιζέλον, όστις διά της μεγαλοϊδεατικής πολιτικής του έφερεν "εις την Επτάλοφον την ψυχήν των Ελλήνων" και τον ελληνικόν στόλον, διηρέθησαν οι Έλληνες εις Βασιλικούς και Βενιζελικούς. Και οι Κύπριοι διηρέθησαν ομοίως εις Βενιζελικούς και Βασιλικούς και εκάτεροι υπεστήριζον τας ιδεολογίας των μετά πολλού φανατισμού.

Και οι μεν βασιλικοί πιστεύοντες ότι ο Κωνσταντίνος ήτο ο κατά τους χρόνους της δουλείας προεπηγγελμένος υπό των κυκλοφορούντων εθνικών χρησμών, βασιλεύς, ετάχθησαν υπέρ αυτού μέχρι προσωπολατρίας. Μήπως και ο χρησμός των προφητών του Αγαθαγγέλου δεν έλεγε Κωνσταντίνος έκτισε, Κωνσταντίνος απώλεσε, Κωνσταντίνος θα ξαναπάρη την Πόλιν".

Οι δε Βενιζελικοί βλέποντες ότι ο Κωνσταντίνος απέκρουσε την προσφερομένην εις την Ελλάδα Κύπρον και την Σμύρνην, διά να μη ταχθή υπέρ των συμμάχων κατά της Γερμανίας επείθοντο ότι η πολιτική αύτη του Βασιλέως εματαίωσε διά παντός την πραγματοποίησιν της Μεγάλης Ιδέας, με την οποία εγαλουχήθησαν και ανετράφησαν πολλάί γενεαί Ελλήνων. Και δυστυχώς οι φόβοι των ούτοι επηλήθευσαν με την επελθούσαν τω 1922 τρομεράν μικρασιατικήν συμφοράν. Αλλ' ο κομματισμός ούτος ήτο πανελληνιος και δεν ήτο μόνον τοπικός Κυπριακός..".

(Μεταγλώττιση)

"Μετά τη διευθέτηση του αρχιεπισκοπικού ζητήματος ένα νέο ζήτημα διαίρεσε τους Κυπρίους σε δύο μερίδες. Όταν ο βασιλέας Κωνσταντίνος απέπεμψε το μεγαλεπήβολο πρωθυπουργό του Ελευθέριο Βενιζέλο, ο οποίος με τη μεγαλοϊδεατική πολιτική του έφερε στην Επτάλοφο την ψυχή των Ελλήνων" και

τον ελληνικό στόλο, διαιρέθηκαν οι Έλληνες σε Βασιλικούς και Βενιζελικούς. Και οι Κύπριοι διαιρέθηκαν στο ίδιο σε Βενιζελικούς και Βασιλικούς και οι δυο πλευρές υποστήριζαν τις ιδεολογίες τους με πολύ φανατισμό.

Και οι μεν βασιλικοί πιστεύοντες ότι ο Κωνσταντίνος ήταν ο κατά τους χρόνους της δουλείας προαπηγγελμένος από τους κυκλοφορούντες εθνικούς χρησμούς βασιλέας, τάχθηκαν υπέρ του μέχρι προσωπολατρίας. Μήπως και ο χρησμός των προφητών του Αγαθάγγελου δεν έλεγε Κωνσταντίνος έκτισε, Κωνσταντίνος έχασε, Κωνσταντίνος θα ξαναπάρει την Πόλη".

Οι δε Βενιζελικοί βλέποντας ότι ο Κωνσταντίνος απέρριψε την προσφερόμενη στην Ελλάδα και Κύπρο και τη Σμύρνη, για να μη ταχθεί υπέρ των συμμάχων κατά της Γερμανίας πείθονταν ότι η πολιτική αυτή του Βασιλέα ματαίωσε για πάντα την πραγματοποίηση της Μεγάλης Ιδέας, με την οποία γαλουχήθηκαν και ανατράφηκαν πολλές γενεές Ελλήνων. Και δυστυχώς οι φόβοι τους αυτοί επαληθεύθηκαν με την τρομερή μικρασιατική συμφορά του **1922**. Αλλά ο κομματισμός αυτός ήταν πανελλήνιος και δεν ήταν μόνο τοπικός Κυπριακός..."